МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ПЕРЕВЕРЗЄВ Олександр Олександрович

УДК 35.07;35.093

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

25.00.02 – Механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Житомир – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного правління, доцент,
Шпак Юрій Валерійович,
Державний університет «Житомирська політехніка», професор кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор,
Лопушинський Іван Петрович,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
завідувач кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки

доктор наук з державного управління, професор,
Криштанович Мирослав Франкович,
Національний університет «Львівська політехніка»,
завідувач кафедри загальновійськової підготовки

Захист відбудеться *19 грудня 2025 року о 13^{00} годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.03 в Державному університеті «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, конференц-зала (2-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного університету «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103.

Автореферат розісланий *18 листопада 2025 року.*

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **Л. В. Сергієнко**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасна система публічного управління в Україні функціонує в умовах глибоких соціально-економічних, політичних та безпекових трансформацій, що супроводжуються високим рівнем конфліктогенності у відносинах між державою та суспільством. Конфлікти в публічному управлінні набувають особливої значущості через їхній безпосередній вплив на легітимність влади, довіру громадян до інституцій, стабільність політичної системи та ефективність реалізації державної політики. Вони виникають унаслідок суперечностей інтересів між різними гілками влади, органами державного управління та місцевого самоврядування, владою й громадянами, а також всередині самих організаційних структур. У глобальному контексті модернізація механізмів врегулювання конфліктів стає складовою європейських практик належного врядування, орієнтованих на прозорість, підзвітність, ефективність і партисипативність. Україна, яка здійснює системні реформи у сфері державного управління та правосуддя, стикається з потребою адаптації цих підходів до власних умов, враховуючи складність політичного середовища, соціально-культурні особливості та виклики безпеки. Особливого значення тема набуває у контексті воєнного стану, коли зростає ризик ескалації як зовнішніх, так і внутрішніх конфліктів, що потребують ефективного управлінського реагування. Наявні механізми запобігання та врегулювання конфліктів характеризуються фрагментарністю, обмеженою ефективністю та недостатнім рівнем інтеграції інноваційних інструментів. Це призводить до того, що управлінські конфлікти часто не врегульовуються у превентивний спосіб, а переростають у системні кризи довіри, блокування інституційних процесів або соціальні протести. Тому дослідження нових підходів до формування концептуальних моделей, удосконалення інституційно-правових засад і впровадження інноваційних управлінських технологій (медіаційних практик, цифровізації, штучного інтелекту, блокчейн-рішень, партисипативних механізмів) є нагальною науковою та практичною потребою. Таким чином, актуальність теми дисертації зумовлена поєднанням трьох чинників: об’єктивної складності та конфліктогенності сучасних процесів публічного управління в Україні; необхідності гармонізації національної моделі врегулювання конфліктів із європейськими стандартами належного врядування; а також потреби у створенні інноваційних, гнучких і стійких механізмів, здатних забезпечити стабільність публічного управління в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів.

Теоретичною основою дисертації стали публікації українських та зарубіжних дослідників, які комплексно висвітлюють проблематику конфліктів у публічному управлінні, особливості їх виникнення, врегулювання та запобігання. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних засад управління конфліктами здійснили вітчизняні вчені, зокрема: А. Антонов, В. Бакуменко, Т. Барановська, Н. Васильєва, Т. Власенко, Д. Грицишен, Н. Дацій, А. Дикий, І. Драган, В. Євдокимов, М. Криштанович, В. Ксендзук, І. Лопушинський, О. Мороз, Н. Орлова, О. Руденко, С. Свірко, Л. Сергієнко,

І. Супрунова, Т. Яровой, які досліджували питання ефективності публічного адміністрування, інституційної організації державної влади, а також методи контролю та оцінювання результативності управлінських процесів. Окрему увагу у вітчизняній науці приділено проблемам громадського контролю, запобігання корупційним ризикам та комунікативним стратегіям, що відображено у працях О. Гоптарєва, В. Кондратенка, Л. Наливайко, Г. Панченко, І. Корчак, О. Терещенка, О. Черповицької, Ю. Шпака які акцентують на ролі громадянського суспільства у врегулюванні конфліктів та підвищенні довіри до влади. Вагомим є внесок зарубіжних дослідників, серед яких класичні теоретики менеджменту та організаційних відносин – Ф. Тейлор, Г. Файоль, М. Вебер, Л. Гулік, які заклали методологічні підвалини управління та розгляду конфліктів як системного явища в організаціях. Серед зарубіжних науковців, які досліджують питання врегулювання конфліктів у публічному секторі, важливе місце посідають праці G. Bryner, S. Vinceti, H. Ruschemeier, A. Kaun, A. Larsson, A. Masso, що стосуються судового контролю, автоматизації процесів управління, оцінювання діяльності суддів та використання інноваційних технологій у врегулюванні управлінських конфліктів.

Водночас, попри значний теоретичний доробок, у сучасній науці відсутня цілісна концептуальна модель, яка б інтегрувала інституційні, правові, організаційні, комунікативні та цифрові механізми, що й зумовлює актуальність та новизну даного дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи Національного університету цивільного захисту України за темою: «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (номер державної реєстрації 0118U001007), в межах якої автором запропоновано інструменти державної політики щодо попередження конфліктів у сфері публічного управління, які включають нормативно-правове регулювання, цифрові інструменти для моніторингу соціальної напруги, громадські консультації та запровадження механізмів відкритого уряду для забезпечення підзвітності державних органів.

Мета дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління України.

Досягнення окресленої мети передбачає вирішення таких *завдань:*

- дослідити теоретичну значущість механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні та його структурні компоненти;
- визначити концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління;
- систематизувати зарубіжний досвід запобігання й врегулювання конфліктів у публічному секторі для вдосконалення вітчизняних механізмів управління;

- здійснити комплексний аналіз національного досвіду врегулювання конфліктів у сфері публічного управління;

- оцінити особливості функціонування інституційних та комунікаційних механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні України;

- розробити концептуальну модель системи запобігання конфліктам у публічному управлінні;

- обґрунтувати інституційно-правові положення з удосконалення системи врегулювання конфліктів у публічному управлінні з урахуванням сучасних викликів, міжнародних стандартів та потреб післявоєнної відбудови України;

- сформувати комплекс практичних рекомендацій щодо впровадження сучасних управлінських технологій у публічне управління з метою підвищення ефективності запобігання та врегулювання конфліктів.

Об'єктом дослідження є процеси виникнення, розвитку та врегулювання конфліктів у системі публічного управління.

Предметом дослідження є механізми запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, що уможливили комплексне вивчення механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління. Застосування діалектичного, системного та структурно-функціонального підходів дало змогу розглядати конфлікти як багатовимірний соціально-управлінський феномен, що виникає та розвивається у взаємодії різних суб'єктів владних повноважень і громадянського суспільства. Історико-логічний метод дозволив простежити еволюцію наукових підходів до проблеми конфліктів та становлення теоретичних концепцій врегулювання, тоді як порівняльно-правовий метод забезпечив аналіз зарубіжного досвіду у сфері публічного адміністрування з метою виокремлення релевантних для України практик. Інституційний аналіз застосовано для дослідження ролі судової системи, інституту омбудсмана, антикорупційних органів, громадських рад та інших суб'єктів у процесах управління конфліктами. Методи контент-аналізу та нормативно-правового аналізу дали змогу оцінити чинну законодавчу й підзаконну базу, що регламентує врегулювання конфліктів, а також визначити її відповідність сучасним викликам. Використання соціологічних методів, зокрема опитувань, експертних інтерв'ю та аналізу статистичних даних, дозволило виявити ключові детермінанти виникнення конфліктів та оцінити дієвість існуючих механізмів їх врегулювання. Застосування SWOT-аналізу дало можливість систематизувати сильні та слабкі сторони, можливості й загрози у сфері управління конфліктами в умовах війни та поствоєнного відновлення держави. Методи моделювання та системно-аналітичний підхід стали підґрунтям для розробки концептуальної моделі механізмів запобігання та врегулювання конфліктів, а прогностичний метод забезпечив формування висновків щодо перспектив розвитку інституційних і управлінських технологій у цій сфері. Використання такого комплексного методологічного інструментарію надало змогу забезпечити цілісність і наукову обґрунтованість

дослідження та сформулювати практично значущі рекомендації для вдосконалення системи публічного управління в Україні.

Використання технологій штучного інтелекту. Технології штучного інтелекту використовувалися у процесі підготовки дисертаційного дослідження виключно як допоміжний інструмент для виконання окремих технічних завдань. Штучний інтелект застосовувався для пошукових цілей при вивченні процесів виникнення, розвитку та врегулювання конфліктів у системі публічного управління. Результатами запитів були посилання на офіційні сторінки органів державної влади та національні нормативно-правові акти. Штучний інтелект не використовувався для генерування тексту дисертації, формування аналітичних висновків чи наукових положень. Уся змістовна частина роботи створена безпосередньо автором із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дослідження, що характеризують наукову новизну одержаних результатів і виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

- концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління, які ґрунтуються на принципах системності, превентивності, верховенства права, діалогічності, інституційної спроможності, та передбачають інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процеси управління конфліктами, що дає змогу забезпечувати ефективне реагування на вже існуючі суперечності, здійснювати їх попередження та постконфліктну стабілізацію, створюючи підґрунтя для формування комплексних державних стратегій, спрямованих на зміцнення довіри до влади, підвищення легітимності управлінських рішень і забезпечення стійкості політико-адміністративної системи;

- науково-методичний підхід до інтеграції інституційних механізмів (судових, антикорупційних, правозахисних, місцевих і координаційних) у єдину аналітичну модель, що дає змогу розглядати їх як взаємопов’язані елементи системи управління конфліктами, оцінювати ефективність цих інституцій щодо здатності розв’язання суперечностей ex post, а також превентивної, комунікативної та інтегративної функцій;

- класифікацію теоретико-методичних підходів до врегулювання конфліктів у публічному секторі, що включає європейську правову модель, скандинавську консенсусно-діалогову систему, англо-американський підхід до розвитку альтернативного врегулювання спорів, північноамериканську інклюзивно-цифрову модель, східноєвропейський правовий варіант і азійську культурно-етичну традицію гармонізації відносин; доведено, що інтеграція елементів цих моделей може стати основою для формування інноваційного механізму управління конфліктами в Україні, який поєднує правову визначеність, діалогічність, інституційну спроможність і цифровізацію;

набуло подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в частині уточнення змісту механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні

як багатокомпонентної динамічної системи, що поєднує нормативно-правові, інституційні, організаційні, комунікативні, етичні елементи і функціонує з метою комплексного управління конфліктами на всіх етапах їх розвитку – від ідентифікації до постконфліктної стабілізації – з урахуванням специфіки взаємодії суб'єктів владних повноважень, громадянського суспільства та зовнішніх стейкхолдерів;

- інституційно-правові положення врегулювання конфліктів у публічному управлінні як багаторівневої системи, що поєднує правові механізми (необхідність кодифікації законодавства й інтеграції міжнародних стандартів у національну практику), інституційні механізми (обґрунтовано концептуальну роль альтернативних механізмів (медіація, арбітраж, громадські консультації) у забезпеченні стійкості й легітимності публічного управління) та організаційні положення забезпечення розвитку таких механізмів (формування медіаційних центрів, цифровізація процесів моніторингу конфліктів, запровадження національного порталу врегулювання конфліктів);

- концептуальна модель запобігання конфліктам у системі публічного управління, яка є комплексною багаторівневою структурою, що функціонує на макро-, мезо-, мікрорівнях і забезпечує взаємодію нормативно-правових, інституційних, організаційних, комунікативних та інформаційно-цифрових компонентів. Представлена модель не лише забезпечує врегулювання вже наявних суперечностей, а й створює умови для раннього виявлення, моніторингу та профілактики конфліктів у сфері публічного управління на основі впровадження практичних інструментів її реалізації (нормативно-правові акти, інституційні механізми, цифрові платформи та механізми комунікації з громадськістю);

- комплексна система інноваційних управлінських технологій (цифровізація, штучний інтелект та аналітика даних, медіаційні практики, партисипативні механізми, кадрові інновації, блокчейн-рішення та культура конфлікт-менеджменту), які розглядаються як взаємодоповнювальні інструменти зниження конфліктогенності у сфері публічного управління, інтегроване застосування яких дозволяє здійснити перехід від реактивного до проактивного управління конфліктами та забезпечує баланс між прозорістю влади, ефективністю управлінських процесів і зростанням довіри громадян.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції автора можуть бути використані для підготовки й узгодження управлінських рішень з питань реалізації механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління. Так, оригінальні методики та практичні рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, використано в діяльності: Народного депутата Верховної Ради України (довідка № 110д9/10-2025/196109 від 25.08.2025 р.) при розробці законопроектів щодо управління конфліктами у публічному управлінні, зокрема взято до уваги систему комунікаційних механізмів у запобіганні конфліктам, яка включає новітні підходи до налагодження взаємодії між владою та громадськістю через цифрові платформи; Міністерства культури та стратегічної комунікації (довідка

№20/14.25 від 03.02.2025 р.) при аналізі механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні, що дозволило визначити ступінь впливу конфліктних ситуацій на управлінські процеси та суспільну довіру; Громадської організації «Освітній компас» (довідка про впровадження № 06/24 від 27.12. 2024 р.) при розробці перспективних напрямів управління конфліктами у публічному управлінні, зокрема представлено концептуальний підхід до управління конфліктами у публічному управлінні, який базується на принципах проактивності, інтегрованості та технологічності, що дозволяє адаптувати управлінські стратегії до змінного середовища та забезпечувати їх гнучкість; ЗВО «Університет трансформації майбутнього» (довідка №43/24 від 25.12.2024 р.) в освітній та науковій діяльності.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором особисто. Обсяг особистого внеску автора в роботах, опублікованих у співавторстві, наведено в переліку опублікованих праць.

Апробація результатів дослідження. Основні ідеї, положення, висновки дисертаційної роботи були оприлюдненні на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасна парадигма соціально-економічного України в умовах воєнного стану» (Чернігів, 2022), «Актуальні питання цивільного права та права інтелектуальної власності» (Київ, 2015), «Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства» (Київ, 2017), «Актуальні проблеми розвитку правової держави і громадянського суспільства» (Київ, 2017), «Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства» (Київ, 2016).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 12 наукових працях, з яких: 6 статей у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 стаття в науковому періодичному виданні іноземної держави, 5 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Загальний обсяг публікацій становить 4,6 друк. арк.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 175 сторінках друкованого тексту. Робота містить 21 таблицю, 7 рисунків та 2 додатки. Список використаних джерел налічує 184 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, розкрито зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об’єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їх апробацію.

У першому розділі **«Теоретико-концептуальні засади дослідження конфліктів у сфері публічного управління»** досліджено теоретичну значущість механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні та його структурні компоненти; визначено концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного

управління; систематизовано зарубіжний досвід запобігання та врегулювання конфліктів у публічному секторі.

Проведене дослідження дозволило встановити, що конфлікт у публічному управлінні є складним соціально-правовим феноменом, який має багатовимірний характер і проявляється на різних рівнях взаємодії між органами влади, громадянським суспільством, інституціями та окремими громадянами. З'ясовано, що еволюція наукових підходів до вивчення конфліктів у публічному управлінні відображає трансформацію управлінської парадигми – від класичних концепцій конфлікту як деструктивного явища до сучасного бачення його як потенційного ресурсу розвитку системи управління. Розгляд психологічних, соціологічних, правових та управлінських теорій дозволив виокремити методологічну основу для формування наукового інструментарію дослідження даного явища.

Визначено, що концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління мають інтегративний характер і спираються на низку ключових принципів: системність і комплексність, правову визначеність і верховенство права, інституційну спроможність і підзвітність, превентивність і раннє втручання, комунікативно-діалогічний підхід, культурно-етичний вимір, інноваційність і цифровізацію. Особливий акцент зроблено на інтегративності, яка дозволяє розглядати механізми врегулювання конфліктів як багаторівневу систему, що поєднує нормативно-правові, організаційні, комунікативні, інформаційні та соціально-психологічні елементи. Це забезпечує перехід від вузького розуміння конфліктного менеджменту до комплексної системи управління ризиками й напруженістю у сфері публічної влади.

Доведено, що зарубіжний досвід запобігання та врегулювання конфліктів у публічному секторі характеризується значним різноманіттям підходів. У країнах Європейського Союзу акцент робиться на правових стандартах та прозорості, у Скандинавських країнах – на соціальному діалозі та культурі консенсусу, у Великій Британії та США – на розвитку інститутів альтернативного врегулювання спорів, у Канаді – на інклюзивності та цифровізації, у країнах Центрально-Східної Європи – на правовій визначеності та інституційній перебудові, в Естонії – на інноваційних цифрових платформах, а в Японії – на культурно-етичній традиції гармонізації відносин. Водночас міжнародні організації (ООН, Рада Європи, ЄС, ОБСЄ, OECD, GRECO, Венеційська комісія, Світовий банк, МВФ) відіграють роль глобальних модераторів, які забезпечують вироблення уніфікованих стандартів і підтримку держав у їх реалізації (табл. 1).

Встановлено, що сучасне наукове осмислення конфліктів у публічному управлінні потребує міждисциплінарного підходу та інтеграції зарубіжних практик до вітчизняної управлінської моделі. Теоретико-концептуальні засади, сформовані на основі аналізу вітчизняних і міжнародних підходів, становлять фундамент для подальшої розробки прикладних моделей запобігання та врегулювання конфліктів в українській системі публічного управління.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика зарубіжних моделей запобігання та врегулювання конфліктів у публічному секторі

Країна/регіон	Основні інститути	Ключові механізми врегулювання конфліктів	Особливості та кроки для України
ЄС	Європейський суд з прав людини, CEPEJ, Європейська комісія	Судовий захист прав, стандарти «good governance», цифровізація правосуддя	Орієнтація на стандарти верховенства права та прозорості; застосування до реформ в Україні
Скандинавія	Омбудсмени, тристоронні переговори (уряд–роботодавці–профспілки)	Соціальний діалог, консенсус, прозорість управління	Висока довіра до влади, культура компромісу; корисно для розвитку діалогу у громадах
Велика Британія	Парламентський омбудсмен, суди, ADR	Public inquiries, медіація, арбітраж, консультації з громадянами	Поєднання формальних і неформальних механізмів; приклад для України щодо ADR
США	Верховний суд, ADR-системи, спеціалізовані агентства	Судовий контроль (judicial review), медіація, арбітраж, community mediation	Сильний прецедентний підхід, інституційна різноманітність; релевантно для судової реформи
Канада	Омбудсмени, трибунали, центри медіації	Online-трибунали, трудове посередництво, примирення з корінними народами	Інклюзивність і цифровізація процедур; досвід децентралізації та мультикультурності
Польща/ЦСЄ	Адміністративні суди, омбудсмени, медіаційні центри	Судовий контроль, громадські слухання, цифрові інструменти	Поєднання правової визначеності та цифровізації; подібні до українських реалій
Естонія	«e-Justice», X-Road, відкриті дані	Онлайн-суди, цифрові ADR, громадські консультації	Лідер цифровізації; приклад для е-врядування в Україні
Японія	Місцеві омбудсмени, трудові комісії, адміністративні суди	Медіація, арбітраж, консультації, цифрові сервіси	Поєднання культурної традиції гармонії з сучасними ADR; цінно для розвитку медіації

Джерело: систематизовано автором

У другому розділі **«Аналіз механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у публічному управлінні»** здійснено комплексний аналіз національного досвіду врегулювання конфліктів у сфері публічного управління; оцінено особливості функціонування інституційних та комунікаційних механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні України.

Системний аналіз національного досвіду врегулювання конфліктів у сфері публічного управління засвідчує, що Україна володіє розгалуженою нормативно-правовою та інституційною базою, яка закладає формальні підвалини для ефективного управління суперечностями у суспільстві.

Конституція України, спеціальні закони («Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про медіа» тощо), а також Кодекс адміністративного судочинства визначають базові механізми захисту прав громадян і створюють умови для інституціоналізації конфліктного менеджменту. Водночас реальна практика демонструє низку проблем: фрагментарність законодавчого поля, колізійність правових норм, декларативний характер окремих положень, перевантаженість судів та недостатній розвиток альтернативних процедур врегулювання спорів.

Інституційна архітектоніка врегулювання конфліктів представлена широким колом органів: судами, омбудсманом, антикорупційними інституціями, громадськими радами, органами місцевого самоврядування. Їхнє функціонування свідчить про поліцентричність національної системи врегулювання конфліктів, проте рівень їхньої ефективності є нерівномірним. Судова система залишається перевантаженою й водночас має низький рівень довіри, антикорупційні органи – часто стикаються з політичним тиском, а громадські ради – обмежені дорадчим статусом. Це зумовлює необхідність посилення інституційної спроможності, підзвітності та незалежності кожного з елементів. Узагальнюючи, національний досвід врегулювання конфліктів у публічному управлінні можна охарактеризувати як такий, що має значний потенціал розвитку, проте на сучасному етапі залишається переважно реактивним. Система зорієнтована на реагування на вже наявні конфлікти, тоді як превентивні механізми та раннє втручання ще не отримали належного поширення.

Системний аналіз механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у публічному управлінні дав змогу визначити їхні ключові особливості, сильні та слабкі сторони, а також напрями подальшої трансформації в умовах сучасних викликів. По-перше, національний досвід доводить, що попри наявність достатньої нормативно-правової бази, значна частина правових інструментів конфліктного менеджменту залишається декларативною і не завжди здатною забезпечити реальне врахування суспільних інтересів. Діяльність судової системи, антикорупційних органів, омбудсмана, органів місцевого самоврядування та громадських рад формує розгалужену інституційну архітектоніку врегулювання конфліктів, проте ця система характеризується перевантаженістю, недостатньою координацією та нерідко політичною залежністю.

По-друге, дослідження інституційних механізмів показало, що вони мають потенціал забезпечувати як правове вирішення суперечностей, так і їх попередження через інститути громадського контролю та прозорості. Водночас ефективність цих механізмів значною мірою знижується через формальність процедур, низьку інституційну спроможність окремих органів, а також недостатній рівень довіри суспільства до державних інституцій. Розвиток партнерської взаємодії між органами влади та громадянським суспільством, посилення незалежності судової та антикорупційної системи, а також удосконалення механізмів підзвітності є базовими умовами їх подальшого вдосконалення.

По-третє, особливе значення у структурі механізмів врегулювання конфліктів набувають комунікативні інструменти, які забезпечують своєчасне виявлення суперечностей, їхнє конструктивне обговорення та перехід до спільних рішень. Нормативно-правові, інформаційно-комунікаційні, діалогові, медіаційні та кризові механізми формують багаторівневу систему попередження конфліктів. Проте в українських умовах їхня ефективність обмежується формалізацією процедур, цифровою нерівністю, низькою

культурою діалогу та слабкою розвиненістю медіаційних практик. Перспективи вдосконалення комунікативних механізмів полягають у розбудові правових гарантій участі громадян, цифровій інклюзії, поширенні інституту медіації, формуванні комунікативних компетенцій держслужбовців і створенні єдиної державної стратегії стратегічних та кризових комунікацій.

Аналіз механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у публічному управлінні підтвердив їхню складність і багаторівневість, виявив системні суперечності між формальною наявністю правових та організаційних інструментів і фактичною їх дієвістю. Узагальнення результатів свідчить, що ефективне функціонування цих механізмів можливе лише за умов їх комплексного застосування, підвищення інституційної спроможності, посилення правової визначеності та впровадження інноваційних комунікативних практик. Лише інтеграція правових, інституційних та комунікативних підходів здатна перетворити систему публічного управління на дієвий інструмент запобігання конфліктам та гарантування суспільної стабільності.

Разом з тим, функціонування зазначених механізмів у сучасній Україні має низку проблемних аспектів. Серед них – недостатня інституційна спроможність державних органів, слабкий рівень горизонтальної координації між владними структурами, обмежений рівень комунікаційної культури державних службовців, а також низький рівень довіри населення до влади. За даними Світового банку, індекс ефективності уряду України у 2023 році становив лише –0,36, що свідчить про збереження значних управлінських дисфункцій і потребу в подальшому реформуванні системи державного управління (рис.1).

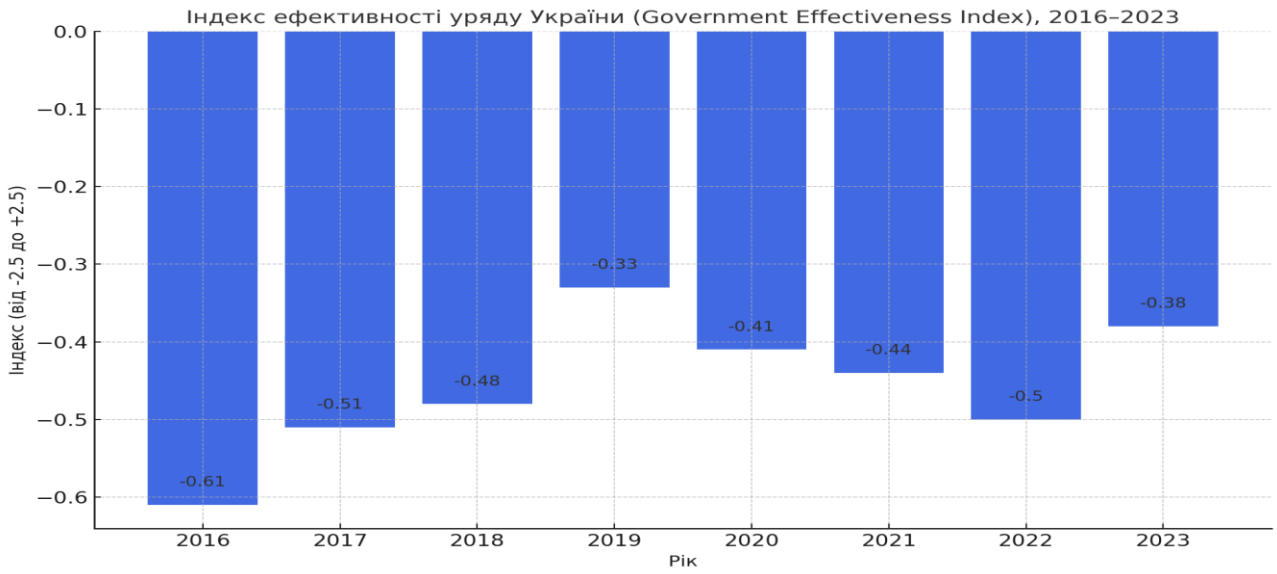

Рис. 1. Індекс ефективності уряду України за 2016-2023 роки
Джерело: World Bank – Worldwide Governance Indicators

Як видно, показник мав негативні значення протягом усього періоду, проте демонструє поступову тенденцію до покращення після 2022 року – від −0.61 у 2016 р. до −0.38 у 2023 р. Таким чином, особливість функціонування

інституційних і комунікаційних механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні України полягає у їхній подвійній ролі: з одного боку – це формальні інструменти державного впливу, а з іншого – інноваційні платформи взаємодії з громадськістю. Їх ефективне поєднання визначає рівень керованості соціально-політичних процесів, стабільність суспільних відносин і загальну результативність реформ у сфері публічного управління.

У третьому розділі **«Вдосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління України»** розроблено концептуальну модель системи запобігання конфліктам у публічному управлінні; обґрунтовано інституційно-правові засади удосконалення системи врегулювання конфліктів у публічному управлінні з урахуванням сучасних викликів; сформовано комплекс практичних рекомендацій щодо впровадження сучасних управлінських технологій у публічне управління.

У ході дослідження встановлено, що вдосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління України потребує комплексного, багаторівневого та інтегрованого підходу, який поєднує концептуальне моделювання, інституційно-правове реформування та впровадження інноваційних управлінських технологій. Обґрунтовано концептуальну модель системи запобігання конфліктам, яка визначає структуру взаємопов'язаних підсистем (нормативно-правової, інституційної, організаційно-процедурної, комунікативної, інформаційно-цифрової та соціально-психологічної), що у своїй єдності формують цілісний механізм профілактики й врегулювання конфліктів. Показано, що ефективність моделі забезпечується методологічними принципами системності, правової визначеності, інституційної спроможності, превентивності, інноваційності та культурно-етичного підходу (рис.2).

Сформована модель включає наступні інструменти запобігання конфліктам у системі публічного управління: запровадження інформаційно-аналітичних платформ на базі штучного інтелекту (аналіз соцмереж, опитування, звернення громадян); прогнозування зон потенційного конфлікту на основі машинного навчання та соціально-економічних індикаторів; впровадження інституту публічних медіаторів на рівні громад, ОДА та міністерств; розробка фасилітаційних сесій за участю всіх зацікавлених сторін для зняття соціальної напруги та розробки компромісних рішень ще до виникнення конфлікту; використання інноваційних форматів е-участі (платформи електронного діалогу, електронні петиції, AI-чати для зворотного зв'язку); застосування методу дельфі через електронні опитування з модерацією для виявлення потенційних ризиків до ухвалення рішень; використання бюджетів участі, громадських слухань, open data для зменшення недовіри; запровадження індикаторів конфліктної спроможності в оцінці ефективності роботи органів публічного управління; прозорість процедур кадрових ротацій та ухвалення рішень як механізм запобігання внутрішньо-організаційним конфліктам.

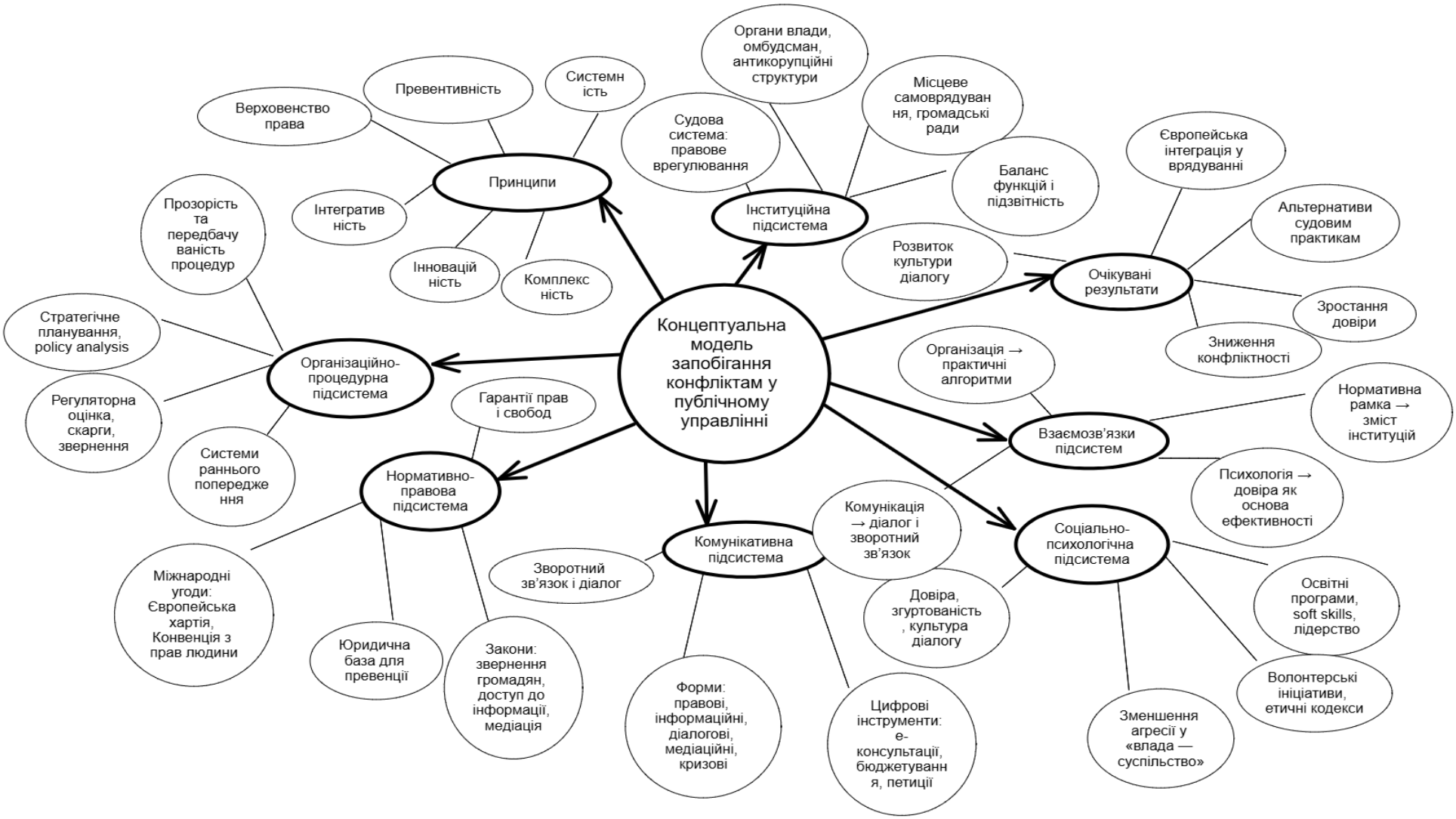

Рис. 2. Блок-схема концептуальної моделі запобігання конфліктам у системі публічного управління
Джерело: побудовано автором

Здійснено поглиблений аналіз інституційних і правових засад удосконалення механізмів врегулювання конфліктів, доведено, що ключовими передумовами є: модернізація законодавчої бази з урахуванням європейських стандартів, посилення ролі інститутів громадського контролю, реформування антикорупційної інфраструктури, розвиток системи адміністративного судочинства, а також створення дієвих механізмів координації між різними гілками влади. Виявлені виклики – фрагментарність нормативної бази, низький рівень підзвітності окремих органів, політична вразливість інституцій – визначають напрями перспективних реформ.

Обґрунтовано практичні рекомендації щодо впровадження нових управлінських технологій, які включають цифровізацію процесів управління, використання штучного інтелекту й аналітики даних, інституціоналізацію медіаційних технологій, розвиток партисипативних практик, кадрові інновації, впровадження блокчейн-рішень і формування культури конфлікт-менеджменту. Доведено, що саме інтеграція цих інноваційних підходів у практику державного управління створює умови для переходу від швидкого реагування на конфлікти до проактивного управління ними, підвищує легітимність рішень органів влади та сприяє демократизації врядування.

Підтверджено, що вдосконалення механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління України можливе лише за умови інтеграції концептуально-теоретичних розробок, інституційно-правових реформ і практичних інноваційних технологій. Запропоновані підходи та рекомендації формують цілісну дорожню карту для посилення стійкості публічної влади, підвищення рівня довіри громадян і створення передумов для стабільного демократичного розвитку держави (табл. 2).

Таблиця 2

Практичні рекомендації щодо впровадження нових технологій у сфері запобігання та врегулювання конфліктів у публічному управлінні

Напрям	Ключові інструменти та практики	Очікувані результати
Цифровізація процесів управління	електронний документообіг; цифрові кабінети громадян; онлайн-консультації; електронні петиції	зменшення бюрократії, оперативність рішень, прозорість і доступність послуг
Штучний інтелект та аналітика даних	алгоритми прогнозування конфліктів; аналітика Big Data; автоматизовані системи ризик-менеджменту	раннє виявлення конфліктогенних факторів, ефективна профілактика, підвищення точності управлінських рішень
Медіаційні технології	незалежні центри медіації; арбітражні платформи; підготовка медіаторів у держсекторі	зменшення навантаження на суди, формування культури компромісу, підвищення рівня довіри між владою і суспільством
Громадські консультації та партисипативні механізми	електронні консультації; громадські ради; бюджети участі	підвищення легітимності рішень, зростання довіри громадян, розвиток громадянської активності
Кадрові інновації	компетентнісний підхід; HR-аналітика; системи внутрішнього навчання; службові омбудсмани	професіоналізація державної служби, зниження внутрішніх конфліктів, підвищення мотивації
Блокчейн-технології	електронні реєстри; публічні закупівлі; е-голосування; розподіл соціальних виплат	мінімізація корупції, прозорість фінансових потоків, достовірність даних, запобігання маніпуляціям
Формування культури конфлікт-менеджменту	навчальні програми; етичні кодекси; внутрішньоорганізаційні процедури; громадянська просвіта	перехід до проактивного управління конфліктами, зростання правової культури, стійкість системи врядування

Джерело: сформовано автором

Доведено, що кожен із розглянутих напрямів забезпечує окремий внесок у процес запобігання та врегулювання конфліктів: цифрові інструменти гарантують прозорість і доступність послуг; штучний інтелект сприяє ранньому виявленню проблемних зон; медіаційні технології формують культуру компромісу; партисипативні практики підвищують легітимність управлінських рішень; блокчейн мінімізує ризики корупційних зловживань; кадрові інновації зміцнюють професійний потенціал державної служби; а розвиток культури конфлікт-менеджменту створює засади для переходу від реактивного до проактивного управління конфліктами.

Узагальнення отриманих результатів підтверджує, що інноваційні технології не є самодостатнім інструментом, а повинні функціонувати у взаємозв'язку з правовими, інституційними та організаційними механізмами публічного управління, що забезпечить комплексний і стійкий ефект у сфері врегулювання конфліктів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичні узагальнення та представлено авторський варіант вирішення важливого наукового завдання щодо розробки теоретико-методичних і практичних засад удосконалення механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні. Отримані результати проведеного дисертаційного дослідження дозволяють сформулювати такі висновки та пропозиції:

1. Досліджено теоретичну значущість механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні та його структурні компоненти. Встановлено, що механізм врегулювання конфліктів у сфері публічного управління є складною системною категорією, яка інтегрує нормативно-правові, організаційні, процедурні, комунікативні та етичні засоби впливу на розвиток і динаміку конфліктних ситуацій між суб'єктами публічного управління та іншими учасниками управлінських відносин. Такий механізм забезпечує не лише реагування на конфлікти, що вже виникли, а й створення умов для їх попередження завдяки функціонуванню інституційного середовища, здатного забезпечувати балансу публічних та приватних інтересів. Сформульоване визначення механізму врегулювання конфліктів дозволяє подолати фрагментарність підходів до цієї категорії у сучасній науковій літературі та може бути використане як концептуальна основа для розробки практичних управлінських рішень.

2. Визначено концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління. Обґрунтовано, що концептуальні засади функціонування механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління мають інтегративний характер і охоплюють правові, організаційні, комунікативні, культурно-етичні та інноваційно-цифрові складові механізмів, які у взаємодії формують цілісну багаторівневу систему врегулювання, здатну забезпечувати як превенцію та раннє втручання, так і постконфліктну стабілізацію. Доведено, що їх синергетичне поєднання дозволяє подолати

фрагментарність наявних наукових підходів і створює концептуальне підґрунтя для розробки практичних управлінських стратегій, спрямованих на підвищення ефективності публічного управління, зміцнення довіри громадян до влади та забезпечення стійкості політико-адміністративної системи в умовах сучасних суспільних трансформацій.

3. Систематизовано зарубіжний досвід запобігання та врегулювання конфліктів у публічному секторі, що дозволило виокремити кілька базових моделей, сформованих у різних правових, інституційних та культурних умовах. Європейський Союз репрезентує правову модель, засновану на верховенстві права, незалежності судової системи та прозорості управлінських процесів; Скандинавські країни характеризуються консенсусно-діалоговим підходом, що ґрунтується на соціальному партнерстві й довірі до інституцій; Велика Британія та США демонструють ефективність застосування альтернативних процедур врегулювання спорів (ADR) у поєднанні з класичними судовими механізмами; Канада вибудувала інклюзивну й цифровізовану модель, яка враховує мультикультурність суспільства; країни Центрально-Східної Європи (зокрема Польща) зосередилися на правовій визначеності та поступовому інституційному вдосконаленні; Естонія стала світовим лідером у цифровізації врядування та впровадженні інноваційних технологій у врегулювання конфліктів; Японія розвинула культурно-етичну модель гармонізації відносин, інтегрувавши її з сучасними інструментами медіації. Доповненням до національних практик виступає діяльність міжнародних організацій (ООН, Рада Європи, ЄС, ОБСЄ, OECD, GRECO, Венеційська комісія, Світовий банк, МВФ), які формують глобальні стандарти та забезпечують інституційну й технічну підтримку держав. Для України особливо цінним є комплексне поєднання цих моделей із урахуванням національних особливостей, що дозволяє вибудувати інноваційний механізм врегулювання конфліктів у публічному управлінні, орієнтований на верховенство права, діалогічність, цифровізацію та інституційну стійкість.

4. Здійснено комплексний аналіз національного досвіду врегулювання конфліктів у сфері публічного управління. Встановлено, що національний досвід врегулювання конфліктів у публічному управлінні України характеризується поєднанням інституційних досягнень (децентралізація, цифровізація, антикорупційні реформи) та структурних вразливостей (корупція, низька довіра до судової влади, слабкість комунікативних і превентивних практик). Встановлено, що система переважно зберігає реактивний характер, зосереджуючись на ліквідації наслідків конфліктів, а не на їх запобіганні. Уточнено, що сучасні виклики – війна, соціальна поляризація, дезінформація та потреби відновлення – вимагають переходу від фрагментарних практик до комплексної, системно інтегрованої моделі врегулювання конфліктів, заснованої на принципах верховенства права, інституційної спроможності, цифрової відкритості та розвитку культури діалогу.

5. Оцінено особливості функціонування інституційних та комунікаційних механізмів врегулювання конфліктів у публічному управлінні України. На

основі узагальнення міжнародних індикаторів Світового банку проаналізовано динаміку індексу ефективності уряду України (Government Effectiveness Index) за 2016–2023 рр., яка засвідчує тенденцію до поступового покращення з –0,61 у 2016 р. до –0,38 у 2023 р. Це свідчить про повільне, але стале підвищення спроможності урядових інституцій до формування та реалізації державної політики, що узгоджується з результатами якісного аналізу інституційної модернізації у сфері врегулювання конфліктів. Виявлено, що позитивна динаміка індексу зумовлена розширенням практик відкритого врядування, цифровізації управлінських процесів та розвитком комунікаційних форматів взаємодії влади і громадян. Разом із тим, коливання показника в окремі роки підтверджують наявність системних викликів, пов'язаних із нестабільністю політичного середовища, низькою координацією між антикорупційними інституціями та обмеженими можливостями громадського контролю. Таким чином, отримані кількісні результати поглиблюють наукове розуміння динаміки ефективності публічного управління та уточнюють роль інституційних і комунікаційних чинників у забезпеченні стійкості державної системи врегулювання конфліктів.

6. Розроблено концептуальну модель системи запобігання конфліктам у публічному управлінні, яка має інтегративний характер і поєднує різнорівневі підсистеми, що діють у взаємозв'язку та взаємодоповнюваності. Вона передбачає нормативно-правове забезпечення превентивної діяльності, інституційну архітектоніку врегулювання конфліктів, організаційно-процедурні інструменти управління, комунікативні практики діалогу та цифрові інноваційні рішення для моніторингу й прогнозування конфліктів. Модель базується на сучасних європейських стандартах і враховує український контекст воєнних і поствоєнних трансформацій. Її реалізація дозволить сформувати більш гнучку, прозору та ефективну систему управління, здатну не лише вирішувати конфлікти, а й системно запобігати їх виникненню, зміцнюючи довіру суспільства до публічної влади.

7. Обґрунтовано інституційно-правові положення з удосконалення системи врегулювання конфліктів у публічному управлінні з урахуванням сучасних викликів, міжнародних стандартів та потреб поствоєнної відбудови України. Сутність запропонованих положень полягає у створенні єдиної інституційно-правової архітектури врегулювання конфліктів, що передбачає посилення координаційної ролі центральних органів виконавчої влади, розмежування компетенцій між органами публічної влади різних рівнів та формування мережевої взаємодії із залученням незалежних медіаторів, експертних спільнот і громадських об'єднань. Ключовими напрямами удосконалення системи врегулювання конфліктів у публічному управлінні України є: гармонізація правового регулювання відповідно до європейських стандартів; зміцнення незалежності судової влади та розвиток альтернативних механізмів правосуддя; розширення участі громадян у процесах прийняття рішень; цифровізація процедур врегулювання конфліктів для підвищення

прозорості та підзвітності; а також інтеграція міжнародних практик і стандартів належного врядування у національну управлінську систему.

8. Сформовано комплекс рекомендацій щодо впровадження сучасних управлінських технологій у публічне управління з метою підвищення ефективності запобігання та врегулювання конфліктів. Зміст цих рекомендацій полягає у впровадженні цифрових сервісів і аналітичних інструментів моніторингу конфліктних ситуацій, використанні штучного інтелекту для прогнозування ризиків та прийняття управлінських рішень, розбудові мереж медіаційних платформ і систем електронного врядування, що забезпечують відкритий діалог між владою та громадянами. Рекомендації також охоплюють розвиток партисипативних механізмів участі громадян у прийнятті рішень, запровадження блокчейн-рішень для підвищення прозорості управлінських процедур і впровадження кадрових інновацій, орієнтованих на формування компетенцій у сфері комунікаційного управління та конфлікт-менеджменту. Розроблені пропозиції підтвердили, що інтеграція сучасних управлінських технологій є стратегічною умовою підвищення ефективності системи публічного управління, оскільки формує її нову архітектоніку, засновану на принципах прозорості, підзвітності, довіри та партнерства між державою і громадянами. Особливе значення має формування культури конфлікт-менеджменту, що забезпечує стійкий розвиток управлінської системи, мінімізує ризики деструктивних конфліктів і підвищує легітимність державної влади.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації:

Публікації у наукових фахових виданнях України з державного управління

1. Переверзєв О.О. Конфлікти у державному управлінні: причини виникнення та сучасні підходи до їх врегулювання. *Право та державне управління*. 2023. №1. С. 411-418 (0,5 друк. арк.).

2. Переверзєв О.О. Інноваційні моделі запобігання конфліктам у системі публічного управління. *Вчені записки Таврійського університету імені В.І. Вернадського*. 2023. Том 34(73). №2. С.151-156 (0,5 друк. арк.).

3. Переверзєв О.О. Роль комунікативних стратегій у запобіганні конфліктам між органами влади та громадськістю. *Держава та регіони*. 2022. №2(76). С. 151-155 (0,6 друк. арк.).

4. Переверзєв О.О. Цифрові технології як інструмент запобігання та моніторингу конфліктів у сфері публічного управління. *Право та державне управління*. 2021. №4. С.191-198 (0,5 друк. арк.).

5. Переверзєв О.О. Використання медіації та арбітражу у вирішенні конфліктних ситуацій в державному управлінні. *Право та державне управління*. 2021. №2. С.338-346 (0,5 друк. арк.).

6. Переверзєв О.О. Децентралізація та конфлікти у публічному управлінні: виклики та механізми їх подолання. *Держава та регіони*. 2023. №1(79). С. 167-173. (0,5 друк. арк.).

Публікації в наукових виданнях іноземних держав за напрямом, з якого підготовлено дисертацію:

7. Pereverzev O.O. Formation of effective mechanisms for preventing and resolving conflicts in the public administration system in Ukraine. *Global Prosperity*, 2024. Vol. 4. Iss. 4. URL: https://gprosperity.org/index.php/journal/article/view/188/165 (0,5 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Переверзєв О.О. Соціально-економічні фактори ескалації конфліктів у системі державного управління. *Актуальні питання цивільного права та права інтелектуальної власності:* збірник ІІІ міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 23 листопада 2015 р.). К.: МАУП, 2015. С.74-75 (0,1 друк. арк.).

9. Переверзєв О.О. Роль громадянського суспільства у розв'язанні управлінських конфліктів: міжнародний досвід та перспективи для України. *Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства*: збірник IV міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7 жовтня 2016 р.). К.: МАУП, 2016. С.266-267 (0,1 друк. арк.).

10. Переверзєв О.О. Запобігання управлінським конфліктам через відкритість і підзвітність органів влади. *Роль юриспруденції у формуванні сучасного суспільства:* збірник V міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 6 жовтня 2017 р.). К.: МАУП, 2017. С.175-176 (0,1 друк. арк.).

11. Переверзєв О.О. Ефективність правових механізмів у процесі врегулювання конфліктів у державному секторі. *Актуальні проблеми розвитку правової держави і громадянського суспільства:* всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 28 березня 2017 р.). Київ, 2017. С. 129-130 (0,1 друк. арк.).

12. Переверзєв О.О. Кризовий менеджмент у державному управлінні: стратегічні підходи до врегулювання конфліктів. *Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану*: збірник наукових праць XVIII міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 25 жовтня 2022 р.). Чернігів, 2022. С.74-76 (0,1 друк. арк.).

АНОТАЦІЇ

Переверзєв О.О. Механізми запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління. – Рукопис..

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир, 2025.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню механізмів запобігання та врегулювання конфліктів у системі публічного управління України. Актуальність теми зумовлена зростанням конфліктогенності суспільних процесів, високим рівнем соціально-політичної поляризації, воєнними викликами та необхідністю модернізації державного управління відповідно до європейських стандартів належного врядування.

Проаналізовано еволюцію наукових підходів – від класичних концепцій соціального конфлікту до сучасних міждисциплінарних теорій, які поєднують політичну науку, соціологію, адміністративне право та конфліктологію. Визначено сутність і специфіку конфлікту в публічному управлінні, його класифікацію та джерела. Розроблено концептуальні засади функціонування механізмів запобігання й врегулювання конфліктів, які ґрунтуються на принципах системності, правової визначеності, превентивності, інституційної спроможності, інноваційності та діалогічності. Окрему увагу приділено узагальненню зарубіжного досвіду (ЄС, скандинавські країни, Велика Британія, США, Канада, Польща, Естонія, Японія, міжнародні організації), що дозволило виділити ефективні моделі профілактики конфліктів та можливості їх адаптації в Україні.

Досліджено нормативно-правові засади, інституційну архітектоніку, організаційні практики, комунікативні інструменти та соціально-психологічні чинники управлінських конфліктів. Особливу увагу приділено діяльності судової системи, омбудсмана, антикорупційних органів, органів місцевого самоврядування, громадських рад та міжвідомчих структур як інституційних механізмів управління конфліктами. Визначено проблеми їхньої ефективності – фрагментарність нормативної бази, політична залежність окремих інституцій, низький рівень підзвітності та обмежена довіра суспільства. Також проаналізовано роль комунікативних механізмів (публічні консультації, діалогові майданчики, медіаційні інструменти, цифрові платформи зворотного зв’язку), їхні здобутки та виклики у сучасній Україні.

Запропоновано концептуальну модель системи запобігання конфліктам, що поєднує нормативно-правову, інституційну, організаційно-процедурну, комунікативну, інформаційно-цифрову та соціально-психологічну підсистеми у єдину інтегровану структуру. Обґрунтовано інституційні та правові засади її реалізації, серед яких – модернізація законодавства, зміцнення незалежності судової влади, посилення громадського контролю, формування антикорупційної інфраструктури.

Ключові слова: публічне управління; конфлікт; врегулювання конфліктів; запобігання конфліктам; механізми публічного управління; інноваційні управлінські технології; демократичне врядування; стійкий розвиток.

Pereverzev O.O. Mechanisms of conflict prevention and resolution in the public administration system. – Manuscript.

Thesis for a PhD degree in Public Administration, specialty 25.00.02 – Mechanisms of the Public Administration. – Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The dissertation is devoted to a comprehensive study of mechanisms of conflict prevention and resolution in the public administration system of Ukraine. The relevance of the topic is due to the increase in conflict-proneness of social processes, a high level of socio-political polarization, military challenges and the need to

modernize public administration in accordance with European standards of good governance.

The evolution of scientific approaches is analyzed – from classical concepts of social conflict to modern interdisciplinary theories that combine political science, sociology, administrative law and conflictology. The essence and specificity of conflict in public administration, its classification and sources have been determined. Conceptual principles for the functioning of mechanisms for preventing and resolving conflicts have been developed, which are based on the principles of systematicity, legal certainty, prevention, institutional capacity, innovation and dialogicity. Special attention has been paid to the generalization of foreign experience (EU, Scandinavian countries, Great Britain, USA, Canada, Poland, Estonia, Japan, international organizations), which allowed to identify effective models of conflict prevention and the possibility of their adaptation in Ukraine. The legal and regulatory frameworks, institutional architecture, organizational practices, communication tools and socio-psychological factors of administrative conflicts have been studied. Particular attention has been paid to the activities of the judiciary, ombudsman, anti-corruption bodies, local governments, public councils and interdepartmental structures as institutional mechanisms for conflict management. The problems of their effectiveness are identified - the fragmentation of the regulatory framework, the political dependence of individual institutions, the low level of accountability and limited public trust. The role of communication mechanisms (public consultations, dialogue platforms, mediation tools, digital feedback platforms), their achievements and challenges in modern Ukraine are also analyzed.

A conceptual model of the conflict prevention system is proposed, which combines the regulatory, institutional, organizational and procedural, communicative, informational and digital and socio-psychological subsystems into a single integrated structure. The institutional and legal principles of its implementation are substantiated, including the modernization of legislation, strengthening the independence of the judiciary, strengthening public control, and the formation of anti-corruption infrastructure.

Keywords: public administration; conflict; conflict resolution; conflict prevention; public administration mechanisms; innovative management technologies; democratic governance; sustainable development.

Формат 60х90 1/16 Папір друкарський.
Друк офсетний Гарнітура Time New Roman.
Ум. друк. арк. 0,9 Тираж 100.
Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора
у Державному університеті «Житомирська політехніка»
10005, Україна, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103